

Overgrepstrikjent får tilbud om erstatning

FRIFUNNET En rettskraftig dom har frifunnet en mann fra Haugalandet for anklager om incest. Her fra behandlingen i Høyesterett. Foto: Øystein Helmikstøl

En mann fra Haugalandet ble frikjent for alle anklager om overgrep mot datteren. Likevel ga Voldsofferkontoret datteren erstatning. Det skulle ikke skjedd, slår Justisdepartementet nå fast.

TEKST

Øystein Helmikstøl

PUBLISERT 24. juli 2020

En mann fra Haugalandet ble i 2019 fullstendig frifunnet for alle anklager om overgrep mot datteren. Han ble også frifunnet for krav om erstatning. Dommene er rettskraftige. Psykologtidsskriftet fulgte som eneste medium hele saken i lagmannsretten og i Høyesterett og publiserte første artikkel om Haugalandet-saken i januarutgaven i 2018. To psykologer hadde sentrale roller i straffesaken, og flere psykologer har gransket saken i etterkant.

På tross av frifinnende dom vedtok Kontoret for voldsoffererstatning den 19. juni i fjor å gi erstatning på 250 000 kroner til datteren. Advokat John Christian Elden sendte nå i april en klage til Justisdepartementet på vedtaket om voldsoffererstatning. Elden mener vedtaket er menneskerettsbrudd.

Vedgår «svært uheldig vedtak»

Nå får den frikjente mannen i Haugalandet-saken medhold av Justisdepartementet, som «erkjenner at uskyldspresumsjonen, slik den er forankret i EMK artikkel 6 nr. 2, ble krenket ved Kontoret for voldsoffererstatnings vedtak 19. juni 2019.»

Advokat Marius Emberland hos Regjeringsadvokaten, på oppdrag fra Justisdepartementet, skriver videre i et brev datert 25. juni i år:

«Slike vedtak skal ikke fattes, og det er svært uheldig at vedtaket av 19. juni 2019 ble fattet», skriver Regjeringsadvokaten.

Og saken får nå et etterspill.

«Departementet er takknemlig for at en har blitt gjort oppmerksom på forholdet og vil sørge for at det konkrete vedtaket, samt rutiner og praksis, gjennomgås som følge av denne saken», heter det i brevet som Psykologtidsskriftet har fått tilgang til.

Justisdepartementet tilbyr å betale 55 000 kroner i oppreisningserstatning til Haugalandet-mannen, ifølge brevet fra Regjeringsadvokaten.

Psykologer involvert

Det har vært flere psykologer involvert, både i selve straffesaken, men også i etterkant av saken.

I sakkyndigrapporten til retten skrev rettsoppnevnt sakkyndig psykolog Tori Mauseth at faglige anbefalinger og retningslinjer var ivare tatt gjennom utredning og behandlingstilbud hos BUP Haugesund, der jenta gikk i behandling. Psykolog Ellen Wessel, som var sakkyndig vitne på oppdrag fra forsvarer, var derimot sterkt kritisk til BUP Haugesund.

I etterkant av Psykologtidsskriftets omtale av saken har en intern granskingsgruppe i Helse Fonna konkludert med at utredningen av den nå frikjente mannens datter var faglig uforsvarlig og ikke i tråd med anerkjent faglig praksis. Det var blant annet to psykologspesialister med i denne granskingsgruppen.

Også Fylkesmannen har i en tilsynssak konkludert med at utredningen av jenta ikke var forsvarlig.

Helse Fonna har beklaget feil hos BUP Haugesund i denne saken.

- Usikkert hvem som er ansvarlig

Avdelingsdirektør Ivar André Holm ved Kontoret for voldsoffererstatning sier til Psykologtidsskriftet at han ikke ønsker å kommentere brevet fra Regjeringsadvokaten, og han ønsker heller ikke å svare på om Voldsoffererstatningskontoret startet behandling av saken før det forelå rettskraftig dom.

Avdelingsdirektøren opplyste til Psykologtidsskriftet i fjor høst at de ifølge loven ikke skal behandle søknader før straffesak er endelig avgjort.

– Og stort sett følger vi rettens konklusjoner. Det er det klare utgangspunktet. Men så kan det være at en tiltalt blir frifunnet, men at det er klart sannsynliggjort at

fornærmede har blitt utsatt for en straffbar handling av noen. Men det er kanskje usikkert hvem som er ansvarlig for ugjerningen.

Leder Marius O. Dietrichson i forsvarergruppen i Advokatforeningen reagerte på at fornærmede i Haugalandet-saken fikk voldsoffererstatning etter at faren ble frikjent for alle anklager om overgrep.

– Om det er slik at det rettskraftig er avgjort at siktede ikke har gjort handlingen, hverken etter de strafferettslige eller etter de erstatningsrettslige beviskrav, så kan ingen andre offentlige organer hevde noe annet, sa han til Psykologtidsskriftet.

Hege Salomon, leder i utvalget for bistandsadvokater i Advokatforeningen mente det ikke behøver å være motstrid mellom en frifinnende dom og erstatning fra Kontoret for voldsoffererstatning, så lenge voldsofferkontoret formulerer vedtaket på en måte som ikke er i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon.

– Voldsofferkontoret står fritt til å vurdere om kravet til «klar sannsynlighetsovervekt» er oppfylt, men ofte vil de komme til samme konklusjon som domstolen, sa Salomon.

FAKTA HAUGALANDET-SAKEN

2016:

Far dømt i Haugalandet tingrett til ni års fengsel for seksuelle overgrep mot datteren. Han ble også dømt til å betale 350 000 kroner i erstatning.

2017:

Far frikjent av juryen i Gulating lagmannsrett, men dømt av fagdommerne til å betale 250 000 kroner i erstatning. De mente det var klar sannsynlighetsovervekt for at overgrep har skjedd.

2018:

Høyesterett konkluderte med at lagmannsrettsdommen om erstatning krenket uskyldspresumsjonen. Høyesterett opphevet erstatningsdommen.

I etterkant av denne dommen trakk bistandsadvokaten kravet om erstatning.

2019:

Rettskraftig frifinnende dom fra Gulating lagmannsrett, også for kravet om erstatning.

Kontoret for voldsoffererstatning vedtar at Haugalandet-mannens datter får 250 000 kroner i voldsoffererstatning.

2020:

Advokatfirmaet Elden klager vedtaket om voldsoffererstatning inn for Justisdepartementet.

Justisdepartementet, ved Regjeringsadvokaten, erkjenner at vedtaket om voldsoffererstatning er svært uheldig. Departementet vil sørge for at det konkrete vedtaket, samt rutiner og praksis, gjennomgås som følge av denne saken.

TEKST

Øystein Helmikstøl, journalist i Psykologtidsskriftet